

Антон Дончев / Anton Donchev

**НОВИ ДАННИ ЗА „СЛИВАНЕТО“ НА ВОЙСКАТА
КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ С ИЗТОЧНОРУМЕЛИЙСКАТА
МИЛИЦИЯ (септември 1885 – февруари 1886 г.)**

**New Data on the “Merger“ of the Army of the Principality
of Bulgaria with the East Rumelia Militia
(September 1885 – February 1886)**

Abstract: The proclamation of the Union in 1885 and its military defense are widely known and researched issues. When and how the armies of the Principality of Bulgaria and Eastern Rumelia actually merged is little known.

Keywords: Eastern Rumelia, Principality of Bulgaria, army, „merger“.

Започнали своето развитие като две напълно отделни една от друга войски, българската и Източнорумелийската въоръжени сили имат в ядрото си нещо, което ги обединява от първия миг на тяхното съществуване – българският войник, макар до септември 1885 г. тяхното развитие да продължава да е отделно и независимо, а в периода 1879–1885 г. те на практика са две отделни български войски с различно командване и развитие.

Провъзгласяването на Съединението на Княжество България и Източна Румелия на 6 септември 1885 г. слага началото на края на това разделение. Има солидно количество изследвания, засягащи това фундаментално за Новата история на България събитие¹, чието изброяване не е във фокуса на настоящата тема.

Подобно на Съединението от 1885 г. и сливането на двете войски не е еднократен акт, а поредица от събития, довели до успешен край през ранната пролет на 1886 г. Източнорумелийската милиция на практика стартира сливането на двете войски с прякото си участие в свалянето на властта в столицата Пловдив на 6 септември. В следващите няколко дни двете войски си разпределят охраната на границата с Османската империя в очакване на евентуална турска агресия². Значението на двете войски за охраната на границата е безспорно и доказано, но до началото на Сръбско-българската война³ липсва заповед, която официално да ги обедини. Тук определено трябва да подчертаем, че все пак се наблюдават първите моменти на сливане. На 18 октомври 1885 г.

към сформирания Южен отряд от Българската войска са причислени Ямболският, Бургаският, Пещерският, Търново-Сейменският и Хасковският отряди⁴. В изброените отряди са включени 90 процента от дружините на Източнорумелийската милиция, но с оригиналните си номерация и наименования⁵. Южният отряд като наименование се запазва твърде кратко, защото на 29 октомври 1885 г. с приказ №3 на Военното ведомство всички войски, намиращи се в Източна Румелия, се обединяват под названието Източен корпус⁶.

При разпределянето на войската на Западен и Източен корпус, натоварен с повече задачи, се оказва, че вторият обхваща по-голямата част от мобилизираните войски на Княжество България и Източна Румелия⁷. Именно начело на него⁸ е поставен дългогодишният офицер на служба в Източнорумелийската милиция – майор Данаил Николаев. За началник на щаба е назначен друг румелийски офицер – капитан Радко Димитриев⁹, като примерите не спират дотук. Оказва се, че не малка част от офицерите командват войски, които до преди седмица-две са били част от друга държава¹⁰. Така близо два месеца¹¹ милицията и княжеската армия продължават да са две отделни формирования, действащи като една войска.

Линията на неофициално сливане продължава и по време на военните действия¹². В създадения план за действие на Западния и Източния корпус при евентуална война със Сърбия се предвижда активно участие на дружините на Източнорумелийската милиция. В основата си планът предвижда изграждане на отбранителна линия край Сливница, на която евентуално да бъде спряна сръбската агресия, както и подготовка на Източния корпус за евентуален бърз марш от границата с Османската империя към тази на Кралство Сърбия¹³. Линията край Сливница е завършена на 26 октомври 1885 г.¹⁴, а планът за преместването на Източния корпус влиза в сила часове след сръбската агресия на 2 ноември 1885 г. Интересното тук е, че голяма част от дружините на милицията по подразбиране влизат в този план, но официално продължават да са дружини на автономна област в пределите на Османската империя¹⁵.

С избухването на войната картината не се променя. Факт е, че от самото начало на бойните действия от едната страна на фронта е войската на Кралство Сърбия, а от другата – извършилите чудеса от храброст български войници. Те обаче продължават да защитават Отечеството като две отделни войски¹⁶. Облечени в различни униформи, преминали през различни военни подготовки и имащи различни офицери за командващи, в протеклия няколкоседмичен конфликт те доказват, че любовта към родината е по-силна от изкуствено наложено разделение.

Следвайки предварително изготвияния план и дълга към Отечеството, големи части от Източния отряд напускат границата с Османската империя¹⁷. До сключването на примирието на 9 декември 1885 г. войската на Княжество България и Източнорумелийската милиция разгромяват сръбските нашественици, а съвместната им заслуга за победата е безспорна! В тази връзка има множество изследвания и карти, доказващи, че дружините на Милицията имат принос за победата¹⁸.

На 15 декември 1885 г. Българската войска и дружините на милицията напускат Пирот и се отправят към София, където са посрещнати тържествено от гражданите¹⁹. Седмици след сключването на примирието между Кралство Сърбия и Княжество България, на 23 декември 1885 г. с указ № 61 на княз Александър I се уеднаквяват въоръжените сили в Княжество България с тези на Източна Румелия²⁰. С този указ започват реформите, довели до вливането на милицията в княжеската войска.

Дружините на Източнорумелийската милиция най-после намират официално своето място в Българската войска като Пета и Шеста пеши бригади от българската армия²¹. Пета бригада е съставена от Девети пловдивски пеши полк и Десети родопски пеши полк. Шеста бригада включва Единадесети сливенски пеши полк и Дванадесети балкански пеши полк²². Сапъорната рота, ескадронът и полубатарейта стават част от състава на Пионерната дружина, като шеста рота от състава ѝ²³.

Три дни по-късно военният министър издава приказ № 219, с който се нарежда чрез специална комисия да се извърши приравняване и определяне на старшинството на офицерите от Северна и Южна България²⁴. Комисията има за председател добре познатия офицер, който гради своята кариера в Източнорумелийската милиция – подполк. Стефан Любомски²⁵. Дейността приключва на 1 януари 1886 г., а уеднаквяването на старшинството на офицерите е една от последните крачки, довела до окончателното вливане на Източнорумелийската милиция в армията на Княжеството. В тази връзка трябва да отбележим, че се уеднаквяват униформи, заповеди, упражнения и др. Процесът по цялостното сформироване на четирите нови полка²⁶ към Българската войска отнема няколко месеца, но през месец април 1886 г. можем да кажем, че процесът по присъединяването на Милицията приключва.

От казаното дотук можем да направим извода, че документалната свързаност с чужда държава не винаги е пречка за една войска да се сражава за Отечеството и да го защити, и в тази връзка това е нетипичен момент от военната история.

През пролетта на 1886 г. Източнорумелийската милиция, както всички останали институции в Областта, изчезва завинаги от политическия живот, но Милицията реално не се слива с войската на Княжеството, а става част от нея и този момент е съвсем логичен, предвид факта, че личният състав и на двете е предимно български. Това, от друга страна, ще даде мощен тласък в бъдещото развитие на Българската армия.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ Съединението – б.а.

² Вж. **Дончев, А.** Бургаският отряд във военната защита на Съединението (09.09.1885 – 24.03.1886 г.). – В: България, българите и Европа – мит, история, съвремие. Велико Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий“, 2017, 165–173; **Дончев, А.** Хасковски партизански отряд (IX.1885 г. – I.1886 г.). – В: България, българите и Европа

– мит, история, съвремие. Велико Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий“, 2018, 150–155; **Дончев, А.** Търновосейменският отряд във военната защита на Съединението 1885 г. – Македонски преглед, 2016 (2), 83–94; **Дончев, А.** Ямболският отряд във военната защита на Съединението 1885 г. – В: България и българите в Ново и най-ново време. В чест на 70-годишнината на проф. дин Калчо Калчев. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2019, 91–95; **Дончев, А.** Татарпазджишката дружина във военната защита на Съединението (09.1885 – 02.1886 г.). – В: Годишник на Регионален исторически музей – Пазарджик, том 10. Пазарджик, 2020, 109–115.

³ 2 ноември 1885 г. – б.а.

⁴ Сръбско-българската война 1885. Сборник документи. София, 1985, с. 108.

⁵ Вж. **Дончев, А.** Бургаският отряд....., 165–173; **Дончев, А.** Хасковски партизански отряд..., 150–155; **Дончев, А.** Търновосейменският отряд....., 83–94; **Дончев, А.** Ямболският отряд....., 91–95.

⁶ Сръбско-българската война 1885..., с. 116.

⁷ История на Сръбско-българската война 1885. София, 1971, с. 114.

⁸ Източен корпус – б.а.

⁹ История на Сръбско-българската..., с. 114.

¹⁰ Княжество България и Османската империя (Източна Румелия е автономна област в пределите на империята) – б.а.

¹¹ 6 септември 1885 – 2 ноември 1885 г.

¹² 2 ноември 1885 – 9 декември 1885 г.

¹³ История на Сръбско-българската....., с. 104.

¹⁴ Повече за изграждането на позицията край Сливница вж. в История на Сръбско-българската....., с. 114, 226.

¹⁵ Източна Румелия – б.а.

¹⁶ Войската на Княжество България и Източнорумелийската милиция – б.а.

¹⁷ Повече за прехода от границата с Османската империя към Сливница вж. в: **Дончев, А.** Търновосейменският отряд....., 83–94; **Дончев, А.** Ямболският отряд....., 91–95; **Дончев, А.** Татарпазджишката дружина....., 109–115.

¹⁸ Пак там; История на Сръбско-българската....., 225–351, схема 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16; Сръбско-българската война 1885..... и др.

¹⁹ История на Сръбско-българската..., с. 428.

²⁰ Сръбско-българската война 1885..., с. 308.

²¹ Пак там.

²² Пак там.

²³ Пак там.

²⁴ Пак там, с. 309.

²⁵ Пак там.

²⁶ Девети, Десети, Единадесети и Дванадесети полкове – б. а.

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

Дончев, А. Бургаският отряд във военната защита на Съединението (09.09.1885 – 24.03.1886 г.). – В: България, българите и Европа – мит, история, съвремие. Велико Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий“, 2017, 165–173 [Donchev, A. Burgaskiyat otryad vav voennata zashtita na Saedinenieto (09.09.1885 – 24.03.1886 g.). – V: Balgariya,

balgarite i Evropa – mit, istoriya, savremie. Veliko Tarnovo: UI “Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2017, 165–173].

Дончев, А. Търновосейменският отряд във военната защита на Съединението 1885 г. – Македонски преглед, 2016 (2), 83–94 [Donchev, A. Tarnovoseymenskiyat otryad vav voennata zashtita na Saedinenieto 1885 g. – Makedonski pregled, 2016 (2), 83–94].

Дончев, А. Татарпазджишката дружина във военната защита на Съединението (09.1885 – 02.1886 г.). – В: Годишник на Регионален исторически музей – Пазарджик, том 10. Пазарджик, 2020, 109–115 [Donchev, A. Tatarpazdzhishkata družhina vav voennata zashtita na Saedinenieto (09.1885 – 02.1886 g.). – V: Godishnik na Regionalen istoricheski muzey – Pazardzhik, tom 10. Pazardzhik, 2020, 109–115].

Дончев, А. Хасковски партизански отряд (IX.1885 г. – I.1886 г.). – В: България, българите и Европа – мит, история, съвремие. Велико Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий“, 2018, 150–155. [Donchev, A. Haskovski partizanski otryad (IX.1885 g. – I.1886 g.). – V: Bulgariya, balgarite i Evropa – mit, istoriya, savremie. Veliko Tarnovo: UI “Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2018, 150–155].

Дончев, А. Ямболският отряд във военната защита на Съединението 1885 г. – В: България и българите в Ново и най-ново време. В чест на 70-годишнината на проф. дин Калчо Калчев. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2019, 91–95 [Donchev, A. Yambolskiyat otryad vav voennata zashtita na Saedinenieto 1885 g. – V: Bulgariya i balgarite v Novo i nay-novo vreme. V chest na 70-godishninnata na prof. din Kalcho Kalchev. Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2019, 91–95].

История на Сръбско-българската война 1885. София, 1971 [Istoria na Srabsko-balgarskata voyna 1885. Sofia, 1971].

Сръбско-българската война 1885. Сборник документи. София, 1985 [Srabsko-balgarskata voyna 1885. Sbornik dokumenti. Sofia, 1985].